

Danish University Colleges

**Nej, Hanne, det er bare en sko
den børnevejledte leg åbner vejen for gode læringsmuligheder**

Borup, Lærke

Published in:
Børn & bøger

Publication date:
2021

Document Version
Peer-review version

[Link to publication](#)

Citation for pulished version (APA):

Borup, L. (2021). Nej, Hanne, det er bare en sko: den børnevejledte leg åbner vejen for gode læringsmuligheder. *Børn & bøger*, 74(1), 10-11.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Download policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Nej, Hanne, det er bare en sko: Den børnevejledte leg åbner for gode læringsmuligheder

Hanne griber en gammel sko og siger: *"Brummm, brummm, brummm.. Her kommer den lille hjuldampers sejlene"*. Et barn kigger op på Hanne og siger: *"Nej, Hanne, det er jo bare en sko"*. Hanne brummer videre og styrer skoen rundt på gulvet: *"Er der passagerer der skal med på hjuldampers, vi har afgang igen om 5 minutter"*. Barnet kigger tøvende på Hanne, der uden tøven fortsætter: *"Er der passagerer der skal med på hjuldampers, det er sidste udkald"*. Barnet griber i sidste øjeblik to stykker kridt, som barnet lægger ned i skoen imens det udbryder: *"Stop, vent, vi vil gerne med"*. Herefter sejler hjuldampers videre og lægger flittigt til kaj gang på gang. Flere børn hjælper med at finde passagerer til hjuldampers.

Nej, Hanne, det er jo bare en sko

Eksemplet oven for er fra min egen folkeskole, hvor matematiklæreren brugte de ting vi elever fandt i klasselokalet til at lære os om længde, bredde, højde og dermed også om rumfang. Men eksemplet oven for demonstrerer meget mere end blot en legende tilgang til indlæringen af matematik. Den trækker også på barnets evne til at 'lade som om'. Til at omdanne brugsgenstande til legetøj. Legen bygger på en tryk relation mellem lærer og elever, der gensidigt har en fornemmelse af, hvad der kan forventes af de forskellige parter. At begge parter indgår i en usagt præmis om, at dette er en matematiktime, og at vi i fællesskab hjælpes ad med at opfylde denne præmis. Der sker i denne situation en æstetisk fordobling, hvor brugsgenstandene i klasselokalet bliver transformeret til alternative genstande; en hjuldampers og adskillige passagerer, hvor også præmissen om den leg der udspiller sig accepteres af alle parter.

Leg og læring i et børneperspektiv

Situationen med Hanne er et eksempel på en leg, styret af en voksen, men det formål at lære en folkeskoleklasse om rumfang. Ifølge legeforsker og psykolog Dion Sommer er der meget læring og udvikling at hente i legen, som han kaster et nyt perspektiv på i *Leg – En ny forståelse*. Særligt den leg, der er initieret af barnet selv og vejledt af en voksen. Det som Sommer kalder for børnevejledt leg. For når legen er initieret af barnet selv, så går barnet ind i legen med et åbent sind, hvor motivationen, nysgerrigheden og lysten driver værket. *"Legen er ren luksus, hvor man lader sig opsluge, eksisterer i nuet og har det sjovt uden tanke for, om det nu er produktivt eller ej. Legen er næsten det, man kan kalde for et muntert dagdriveri. Men som vi også skal se, kommer der alligevel helt utilsigtet noget ud af det."* Og de utilsigtede bieffekter er ikke få. Slet ikke hvad angår udvikling, læring og kreativitet.

Legens bieffekt på literacy og hverdagsmatematik

Meget forskning, blandt andet Sommers, peger på, at leg har gunstige effekter på social udvikling og selvkontrol, kreativitet, literacy og hverdagsmatematik. Dette sker fordi legen for barnet er dybt meningsfyldt og den er lystbetonet. Men når legen er styret af voksne, er der en risiko for, at læringen for barnet bliver overfladisk, da det ikke kommer fra barnet selv. Læringen får en helt anden dybde, når det kommer fra barnet selv, og det er der hvor PLC-medarbejderen må gå ind og understøtte barnets leg, altså vejlede barnet i sin leg. Det som Sommer også kalder for børnevejledt leg. Dette sker ved, at PLC-medarbejderen fx understøtter med nye gloser, stiller opklarende og udfordrende spørgsmål til barnet. Sprogdialogiske aktiviteter, så som højtlesning, historiefortællinger og dramatiseringer understøtter læringen af skriftsproget og fornemmelsen af en teksts form. Det åbner også for et mere nuanceret vokabular, som hjælper barnet i forståelsen af sprogets nuancer og det at kunne udtrykke sig mere bredt og præcist. På samme måde kan også matematikken leges ind. Det kan fx ske ved at italesætte figurer ud fra matematiske fagtermer. En klods kan have form som en rektangel. Eller det kan være ved at undersøge rumfanget sammen med barnet, der stabler kasser.

Legens bieffekt på barnets forståelse af sig selv og et kreativt sind

I legen får barnet mulighed for at undersøge og teste hypoteser omkring sin egen og andres væren. I mødet med andre mennesker spejler barnet sig og erfarer, hvilke reaktioner det får i forskellige situationer. Det får mulighed for at teste hvor dets egen grænse går til, men i særlig grad også at teste, hvor andres grænse i forskellige situationer går til. I det potentielle rum kan PLC-medarbejderen indgå som en vigtig rolle i afprøvningen af forskellige hypoteser, men også i arbejdet med at træne, vedligeholde og udvikle fantasi og kreativitet. I kreativiteten trækker barnet på en særlig mental fleksibilitet, hvor det bliver i stand til at se andre muligheder. Den mentale fleksible tænkning, der er divergent i sin form, står i modsætning til den konvergente tænkning. Den divergente tænkning hjælper senere hen barnet til i andre sammenhænge at tænke mere konfliktløsningsorienteret og åbner for en større kreativitet hos barnet, når det bliver voksen. Det er derfor vigtigt, at PLC-medarbejderen giver anslag til, hvordan barnet kan udfordres i sin konvergente tænkning.

Den børnevejledte legs mange muligheder

Der ligger en insisterende udsigelse i Dion Sommers karakterisering af legen som menneskebarnets signatur, som PLC-arbejderen med fordel kan sætte en ære i at realisere. For legen åbner og favner barnets motivation og lyst til at udforske, undersøge, erfare sin verden og lære nyt. Der ligger også et stort potentiale for barnets gryende forståelse af sig selv. Legen har en megæffekt på barnets læringsprocesser. De ligger der utilsigtet, og venter på at blive understøttet.